

The Impact of Education Based on BASNEF Model in Abuse toward Elders in the Family

Shohreh Behrooz (MSc)¹ , Raziye Sadat Mortazavi Nezhad(MSc)² , Hossein Karimi Monaghi (PhD)^{3,4,5*}
, Hamid reza Zendehtalab(MSc)⁴ , Ali Emadzadeh(PhD)^{3,5}

1. Psychiatry and Behavioral Sciences Research Center, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.
2. Department of Geriatric Nursing, Mashhad School of Nursing and Midwifery, Mashhad University of Medical Sciences, Iran.
3. Medical Sciences Education Research Center, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.
4. Nursing and Midwifery Care Research Center, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.
5. Department of Nursing, Mashhad Midwifery Nursing Faculty, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Article type Research article</p> <p>Article history Received: 07.03.2023 Accepted: 14.06.2023</p> <p>Keywords BASNEF Model, Abuse, Education, Elders.</p> <p>10.22038/hmed.2023.67024.1262</p>	<p>Introduction: The increase in the elderly population causes an increase in the intolerance of caregiving pressure and an increase in violence and misbehavior towards the elderly. The present study aimed to determine the effect of education based on the BASNEF Model on abuse toward elders in the family.</p> <p>Materials & Methods: A semi-experimental pre- and post-test study was conducted on 90 elderly people who were referred to comprehensive health service centers in Mashhad, Iran. Two comprehensive health service centers were divided into intervention and control by simple random allocation. The research units (elderly and caregivers of elderly misbehaving) in each center were selected by convenient sampling method up to 45 people for each group. Before the start of the intervention, the "Abuse with the Elderly Questionnaire" and "BASNEF model questionnaire" were completed by elderly caregivers for both groups. Then, education based on the BASNEF model was carried out for 5 weeks and one 60-minute session every week in the intervention group. One month after the last session, the questionnaires were completed again by the caregivers of both groups.</p> <p>Results: In this study, the average age of the elderly was 71 ± 6.7 and the caregivers who misbehaved were 28.36 ± 6.9 years old. The results of the intervention group showed that there was a significant decrease in the average score of Abuse towards the elderly after the intervention compared to before the intervention ($P < 0.001$) and all dimensions of the BASNEF model structures increased significantly after the intervention ($P < 0.001$). The control group did not show a significant change.</p> <p>Conclusion: Developing an education program based on the BASNEF model is beneficial and effective in reducing the abuse toward elders</p>

Cite this paper as:

Behrooz Sh, Mortazavi Nezhad R, Karimi Moonaghi H, Zendehtalab H, Emadzadeh A. The Impact of Education Based on BASNEF Model in Abuse toward Elders in the Family. *Horizon of Medical Education Development*. 2025;16(1):7-19

* Corresponding author: Hossein Karimi Monaghi

Email: karimih@mums.ac.ir

Address: Department of Medical Education, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

تاثیر آموزش مبتنی بر مدل بزنف بر میزان سوءرفتار مراقبین خانوادگی نسبت به سالمندان در خانواده

شهره بهروز (MSc)^۱، راضیه سادات مرتضوی نژاد (MSc)^۲، حسین کریمی موقتی (PhD)^{۳،۴،۵} *، حمیدرضا زنده طلب (MSc)^۴، علی عمادزاده (PhD)^{۳،۵}

۱. مرکز تحقیقات روان پزشکی و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۲. گروه پرستاری سالمندی، دانشکده پرستاری مامایی مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۳. مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۴. مرکز تحقیقات مراقبت پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۵. گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده	مشخصات مقاله
<p>مقدمه: افزایش جمعیت سالمندی سبب افزایش عدم تحمل فشارمراقبتی و افزایش خشونت و سوء رفتار نسبت به سالمندان می‌شود. پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر آموزش مبتنی بر مدل بزنف بر میزان سوءرفتار مراقبان خانوادگی نسبت به سالمندان به انجام رسید.</p> <p>روش کار: این مطالعه بر روی ۹۰ سالمند مراجعه کننده به مراکز خدمات جامع سلامت در مشهد، به صورت نیمه تجربی پیش و پس از آزمون انجام شد. دو مرکز جامع خدمات سلامت به روش نمونه گیری تصادفی ساده به دو گروه مداخله و کنترل تقسیم شدند. واحدهای پژوهش (سالمندان و مراقبین سوء رفتار کننده سالمندان) در هر مرکز به روش نمونه گیری در دسترس تا ۴۵ نفر برای هر گروه انتخاب شدند. قبل از شروع مداخله "پرسشنامه سوءرفتار با سالمند" و "پرسشنامه مدل بزنف" توسط مراقبین سالمندان برای هر دو گروه تکمیل شد. سپس آموزش بر اساس مدل بزنف در طی ۵ هفته و هر هفته یک جلسه ۶۰ دقیقه‌ای در گروه مداخله انجام شد. یک ماه بعد از آخرین جلسه، مجدداً پرسشنامه‌ها توسط مراقبین هر دو گروه تکمیل و اطلاعات جمع آوری شد.</p> <p>نتایج: در این مطالعه میانگین سنی سالمندان 67 ± 7 و 71 ± 9 و مراقبین سوء رفتار کننده $28/36 \pm 6/9$ سال بود. نتایج نشان داد در گروه مداخله میانگین نمره سوءرفتار نسبت به سالمندان، بعد از مداخله نسبت به قبل از مداخله کاهش معنی داری داشت ($P < 0/001$) و تمام ابعاد سازه‌های مدل بزنف بعد از مداخله افزایش معنی داری یافته است ($0/001 < P$). گروه کنترل تغییر معنی داری نداشت.</p> <p>نتیجه گیری: برنامه آموزشی بر اساس مدل بزنف در کاهش سوءرفتار نسبت به سالمندان اثربخش است.</p>	<p>نوع مقاله مقاله پژوهشی</p> <p>پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۲۴</p> <p>کلمات کلیدی مدل بزنف، سوءرفتار، آموزش، سالمند.</p> <p>10.22038/hmed.2023.67024.1262</p>

نحوه ارجاع به این مقاله

Behrooz Sh, Mortazavi Nezhad R, Karimi Moonaghi H, Zendehtalab H, Emadzadeh A. The Impact of Education Based on BASNEF Model in Abuse toward Elders in the Family. *Horizon of Medical Education Development*. 2025;16(1):7-19

ایمیل: karimih@mums.ac.ir

*نویسنده مسئول: حسین کریمی موقتی

آدرس: گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

پرسشنامه مدل بزنف

شرکت کننده گرامی این پرسشنامه جهت تدوین برنامه آموزشی طراحی شده است، به شما اطمینان داده می‌شود که اطلاعات کسب شده محرمانه بوده و پرسش‌نامه بدون ذکر نام می‌باشد. خواهشمند است پاسخ‌های خود را صادقانه بیان نموده و تمام سوالات را پاسخ دهید. لطفاً به هر دسته از سوالات به همان شکلی که توضیح داده شده است پاسخ دهید.

آگاهی

ردیف	لطفاً به سوالات زیر با انتخاب گزینه مناسب پاسخ دهید.	بلی	خیر
۱	آیا از تغییرات دوران سالمندی اطلاع دارید؟		
۲	آیا نیازهای اولیه جسمی سالمند خود را می‌شناسید؟		
۳	آیا نیازهای روحی روانی سالمند خود را می‌شناسید؟		
۴	آیا از نیازهای مراقبتی سالمندان آگاه هستید؟		

اعتقاد درباره نتایج رفتار

ردیف	لطفاً درجه موافقت یا مخالفت خود را با موارد زیر مشخص کنید.	کاملاً موافق	موافق	بی‌نظر	مخالف	کاملاً مخالف
۱	داشتن مهارت در مورد چگونگی رفتار با سالمند، سبب رابطه خوب خانواده با سالمند می‌شود.					
۲	توجه بیشتر به نیازهای سالمند او را در مقابل مشکلات استوارتر می‌کند.					
۳	سالمندانی که به نیازها و احساسات آن‌ها توجه می‌شود، اغلب با مشکلات جسمی و روانی کمتری مواجه می‌شوند.					
۴	توهین به سالمند به صورت کلامی و غیر کلامی، بر احساسات، عزت نفس و تعامل او با دیگران تأثیر می‌گذارد.					
۵	توجه خانواده به خُلقیات سالمند، باعث رابطه بهتر سالمند با آن‌ها می‌شود.					
۶	عدم تأمین نیازهای مالی سالمند برای تهیه دارو، غذا، پوشاک و ... باعث مشکلات جسمی و کاهش عزت نفس وی می‌شود.					
۷	مشارکت و همراهی خانواده در کاهش هزینه‌ها و تأمین آرامش و رضایت سالمند بسیار موثر است.					
۸	ارتباط صمیمانه اعضای خانواده و مشورت کردن با سالمند در تصمیم‌گیری‌ها، موجب حس آرامش و نگرش مثبت در سالمند می‌شود.					

نگرش

ردیف	لطفا درجه موافقت یا مخالفت خود را با موارد زیر مشخص کنید.	کاملا موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملا مخالف
۱	لازم است درباره‌ی نحوه‌ی رفتار با سالمند اطلاعاتی کسب کنم.					
۲	علاقه‌مند به یادگیری مهارت چگونگی رفتار با سالمند هستم.					
۳	حفظ حرمت و شان سالمند برای من اهمیت دارد.					
۴	توجه به حق تصمیم‌گیری سالمند نظیر شرکت وی در فعالیت‌های اجتماعی و برقراری ارتباطش با دوستان و خویشاوندان برای من اهمیت دارد.					
۵	تأمین نیازهای مالی سالمند وظیفه من است.					
۶	به هنگام نیاز، خود را مسئول مراقبت از سالمند می‌دانم.					
۷	من از وسایل و اموال سالمند بدون رضایت او هم استفاده می‌کنم.					
۸	شناخت خصوصیات دوران سالمندی برای ارتباط بهتر من با سالمند لازم است.					
۹	توجه من به سالمند سلامت جسم و روان او را ارتقاء می‌دهد.					

اعتقادات انتزاعی

ردیف	لطفا درجه موافقت یا مخالفت خود را با موارد زیر مشخص کنید.	کاملا موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملا مخالف
۱	خانواده پایگاهی جهت کسب مهارت ارتباط با سالمند می‌باشد.					
۲	دوستان می‌توانند به فرد برای کسب مهارت ارتباط با سالمند کمک کنند.					
۳	کارمندان مرکز بهداشت فرد را به یادگیری مهارت ارتباطی با سالمند ترغیب می‌کنند.					
۴	برنامه‌های رادیو، تلویزیون و نشریات در مورد چگونگی رفتار با سالمند اهمیت دارد.					

نرم‌های انتزاعی

ردیف	لطفا درجه موافقت یا مخالفت خود را با موارد زیر مشخص کنید.	کاملا موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملا مخالف
۱	خانواده‌ام می‌گویند وظیفه من فقط تأمین نیازهای مالی سالمند است.					
۲	خانواده‌ام معتقد هستند احترام به سالمند لازم است.					
۳	خانواده‌ام معتقد هستند وجود سالمند در خانه باعث زحمت و دردسر من است.					
۴	خانواده‌ام می‌گویند ما در مقابل بیمار شدن سالمند مسئولیتی نداریم.					
۵	دوستانم معتقد هستند که احترام به سالمند و تأمین نیازهای او از وظایف خانواده سالمند است.					
۶	کارمندان مرکز بهداشت به من توصیه می‌کنند برای آرامش سالمند، توجه به نیازهای او ضروری است.					

عوامل قادرکننده

ردیف	کدامیک از موارد زیر در حال حاضر برای مراقبت مناسب شما از مهیا می‌باشد.	بلی	خیر
۱	همکاری بین اعضای خانواده در مراقبت از سالمند		
۲	ارایه مستمری به سالمند		
۳	اطلاعات لازم درباره نحوه مراقبت و برخورد صحیح با سالمند		
۴	حضور مشاورینی جهت آموزش چگونگی رفتار با سالمند		
۵	وقت کافی برای مراقبت از سالمند و تامین نیازهای او		

پرسشنامه بررسی سوء رفتار نسبت به سالمندان در خانواده

سالمند گرامی

لطفا سوالات زیر را با دقت بخوانید و گزینه‌ای را که بیانگر پاسخ شماست، علامت بزنید. به شما اطمینان داده می‌شود که اطلاعات کسب شده محرمانه بوده و پرسش‌نامه بدون ذکر نام می‌باشد. خواهشمند است پاسخ‌های خود را صادقانه بیان نموده و تمام سوالات را پاسخ دهید. لطفاً به هر دسته از سوالات به همان شکلی که توضیح داده شده است پاسخ دهید.

آیا در طی یک سال گذشته فردی از اعضای خانواده، به صورت **عمدی** یا **غیر عمدی** نسبت به تأمین نیازهای شما که در زیر آمده، کوتاهی و مسامحه کرده است؟ منظور از اعضای خانواده وابستگان سببی یا نسبی هستند که شما از آنان انتظار مراقبت دارید.

(در هر ردیف یک گزینه را مشخص نمایید)

بلی خیر موردی ندارد		
	۱	آیا تاکنون فردی از افراد خانواده به شما بی‌اعتنایی کرده است مثلاً با شما صحبت نکند یا به سوالات شما پاسخ ندهد و یا به سوالاتتان جواب سر بالا بدهد؟
	۲	آیا پیش آمده است فردی از اعضای خانواده حضوری یا تلفنی از شما سراغی نگیرد؟
	۳	آیا پیش آمده است برای حرکت کردن و جابجایی در داخل منزل نیاز به کمک داشته باشید اما به شما کمک نشود؟
	۴	آیا پیش آمده است برای خوردن و آشامیدن نیاز به کمک داشته باشید اما به شما کمک نشده باشد؟
	۵	آیا پیش آمده است که برای مراجعه به پزشک به کمک نیاز داشته باشید اما فردی از اعضای خانواده همراهی خود را از شما دریغ کند؟
	۶	آیا پیش آمده است در تهیه یا مصرف دارو به کمک نیاز داشته باشید اما این کمک از شما دریغ گردد؟
	۷	آیا پیش آمده است برای نظافت شخصی و استحمام به کمک نیاز داشته باشید اما به شما کمک نشده باشد؟
	۸	آیا پیش آمده است که برای دستشویی رفتن و طهارت به کمک نیاز داشته باشید اما به شما کمک نشده باشد؟
	۹	آیا پیش آمده است که به وسایلی مانند عینک، دندان مصنوعی، سمک، عصا، واکر و یا صندلی چرخدار نیاز داشته باشد اما نسبت به خرید یا تهیه آن کوتاهی شده باشد؟
	۱۰	آیا پیش آمده است مواد غذایی یا آب و مایعات به موقع در اختیار شما گذاشته نشود؟
	۱۱	آیا پیش آمده است که فردی از اعضای خانواده به رغم بضاعت، رژیم غذایی شما را رعایت نکند؟
	۱۲	آیا پیش آمده است که در انجام امور خارج منزل نظیر خرید و پرداخت قبوض به کمک نیاز داشته باشید اما نسبت به انجام آن کوتاهی شده باشد؟
	۱۳	آیا پیش آمده است که در انجام امور داخل منزل نظیر نظافت و یا امور تعمیراتی به کمک نیاز داشته باشید اما نسبت به انجام آن کوتاهی شده باشد؟
	۱۴	آیا پیش آمده است به رغم نیاز شما به پول برای تأمین مایحتاج اولیه زندگی، نسبت به تأمین آن کوتاهی شده باشد؟
	۱۵	آیا پیش آمده است نیاز مبرم به پول داشته‌باشید و فردی از اعضای خانواده آن را با منت به شما پرداخت کند؟
	۱۶	آیا پیش آمده است در صورت نیاز به پول برای تهیه یا ادای نذر، فردی از اعضای خانواده به رغم بضاعت مالی از پرداخت پول به شما خودداری کند؟
	۱۷	آیا تا به حال نسبت به فراهم نمودن اسباب راحتی و آسایش مورد نیاز و متناسب با شأن شما مانند رختخواب مناسب کوتاهی شده است؟
	۱۸	آیا پیش آمده است از انجام فعالیت‌های اجتماعی نظیر کار کردن در بیرون منزل، ارائه خدمات داوطلبانه و شرکت در مراسم اجتماعی و مذهبی ممانعت شده باشد؟
	۱۹	آیا پیش آمده است فردی از اعضای خانواده، مانع رفت و آمد شما با دوستان و خویشاوندانتان شود؟
	۲۰	آیا شما را از ملاقات با نوه‌هایتان محروم کرده‌اند؟
	۲۱	آیا پیش آمده است شما را در جریان اطلاعات و اخبار مهم مربوط به خودتان قرار ندهند؟
	۲۲	آیا تاکنون فردی از اعضای خانواده، نظر خود را در خصوص انتخاب همسر و یا ازدواج مجدد شما پس از فوت یا طلاق همسرتان، و یا انتخاب محل زندگی به شما تحمیل کرده است؟

۲۳	آیا پیش آمده است نتوانید از اموال و پول تان براساس نظر خود استفاده کنید؟
۲۴	آیا پیش آمده است مانع دسترسی شما به وسایل زندگی نظیر تلفن، رادیو و تلویزیون شوند؟
۲۵	آیا پیش آمده است بدون رضایتان ظاهر شما را تغییر دهند مثلاً کوتاه کردن موی سر، تغییر مدل و رنگ مو یا لباس و آرایش صورت؟
۲۶	آیا پیش آمده است فردی از اعضای خانواده بدون رضایتان با شما رابطه جنسی برقرار کرده باشد؟
۲۷	آیا تا به حال قسمت‌های حساس بدن‌تان بدون رضایت شما لمس شده است؟
۲۸	آیا تا به حال شما را تهدید کرده‌اند مثلاً تهدید به کتک زدن، زندانی شدن، محرومیت از دریافت کمک، سپرده شدن به آسایشگاه سالمندان یا تهدید به اذیت و آزار افراد مورد علاقه‌تان؟
۲۹	آیا پیش آمده است با شکستن یا تخریب وسایل منزل سبب ایجاد ترس و وحشت و ایجاد ناراحتی شما شوند؟
۳۰	آیا پیش آمده است فردی از اعضای خانواده اسرار یا مطالب خصوصی شما را نزد دیگران فاش کند؟
۳۱	آیا پیش آمده است برای شخصیت، دانش، توانایی و تجارب شما اهمیت قائل نشوند؟
۳۲	آیا پیش آمده است شما را بی‌دلیل سرزنش کنند؟
۳۳	آیا تا به حال با اسامی ناشایست، لحن نامناسب و یا دشنام شما را مورد خطاب قرار داده‌اند؟
۳۴	آیا پیش آمده است در خانواده کسی سر شما داد و فریاد بزند؟
۳۵	آیا پیش آمده است کسی نسبت به شما حرکات توهین آمیزی نشان بدهد مثلاً ادا یا شکلک در بیاورد؟
۳۶	آیا تا به حال با سیلی، مشت، لگد زدن، هل دادن، نیشگون گرفتن، کشیدن مو، پیچاندن دست یا پا یا جسمی نظیر شلاق، کمر بند و چوب مورد ضرب و جرح قرار گرفته‌اید؟
۳۷	آیا پیش آمده است فردی از اعضای خانواده اشیاء و وسایل منزل را به سمت شما پرتاب کند؟
۳۸	آیا تا به حال فردی از اعضای خانواده سعی کرده است شما را خفه کند؟
۳۹	آیا پیش آمده است بی‌مورد به شما داروهای خواب‌آور یا مسکن داده باشند؟
۴۰	آیا پیش آمده است فردی از اعضای خانواده به اسم شما و بدون اطلاع شما، پولی را از دیگران قرض بگیرد؟
۴۱	آیا پیش آمده است پولی از شما قرض بگیرند و آن را پس ندهند؟
۴۲	آیا پیش آمده است بدون رضایت شما بخشی از مخارج زندگی را به دوش شما انداخته باشند؟
۴۳	آیا پیش آمده است حقوق ماهیانه، پول و وسایل منزل یا املاک شما را بدون رضایتان تصاحب کرده یا فروخته باشند؟
۴۴	آیا پیش آمده است از سهم الارثی که به شما رسیده را پرداخت نکرده باشند؟
۴۵	آیا تا به حال فردی از اعضای خانواده شما را به دادن وکالت نامه یا تغییر وصیت‌نامه‌تان به نفع خودش وادار کرده است؟
۴۶	آیا پیش آمده است فردی از اعضای خانواده، شما را از منزل خودش بیرون کند؟
۴۷	آیا تا به حال از منزل خودتان بیرون شده‌اید؟
۴۸	آیا پیش آمده است، شما را به بیمارستان ببرند و دیگر سراغتان نیابند؟
۴۹	آیا پیش آمده است فردی از اعضای خانواده، شما را به آسایشگاه سالمندان ببرد و تا مدت‌ها سراغتان نیابد؟